

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

228. A[n] iudex Ecclesiasticus si competens in causis sponsalium? Et quid si iuramento firmata sint; vel an saltem sint misti fori? Ex part. 1. tr. 2. res. 131. aliàs 130.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

tamen habent vim, cum id spectet ad Summum Pontificem laici enim, ut dictum est, nihil possunt statuere quod matrimonij liberum consensum impediatur, etiam circa accidentia ipsi matrimonio.

RESOL. CCXXVII.

An laicus sit index competens, quando agitur de possessorio matrimonij? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 56. alias 55.

§. 1. **A**gitur de possessorio, v. g. inter virum, & uxorem; & vir innititur possessione adversus mulierem, quæ propria autoritate diuertit, vel è contra queritur, an Index laicus sit competens in hoc casu? Affirmatiuam sententiam ex neotericis Iurifconsultis docet Thefaurus *decis. 117.* & ita fuisse decisum in Senatu Pedemontano testatur. Sed male, & contra iurisdictionem Ecclesiasticam: nam matrimonialis possessoria admixtam habet causam spiritualitatis simul, & titulû: & Index laicus certum est, quod potest cognoscere de possessoriis rerum Ecclesiasticarum, quando per titulum iustificari debent: vnde possessoriij causa mixtam habens causam spiritualitatis, ad solos Iudices Ecclesiasticos pertinet. Et ita in terminis hæc omnia probat nouissimè Franciscus Molinus *tract. de ritu nupt. lib. 2. differ. 10. n. 19.* & seq. Adi illum, & non pigebit.

RESOL. CCXXVIII.

An Index Ecclesiasticus sit competens in causis Sponsalium? Et quid, si iuramento firmata sint, vel an saltem sint missi fori? Ex part. 1. tr. 2. Ref. 131. alias 130.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè. Ita docet Marius Antoninus Maceratenis *lib. 1. resol. 79. n. 8.* Reginaldus *in praxi. tom. 2. lib. 31. cap. 36. num. 268.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 69. num. 19.* Vnde secundum Marium Antonium, *vbi supra*, non sunt audiendi; Glossa *in cap. non est. in ver. uxores*, & ibi Abbas *num. 3. & 6. de sponsal.* Couarruias *de spons. part. 2. cap. 7. num. 3.* & alij afferentes, Iudicem sæcularem posse compellere partes, ad obseruanda sponsalia: sed Sanchez *loc. cit. disp. 29. n. 9.* docet, Iudicem vtriusque fori competentem esse ad sponsaliorum coactionem dummodo de ipsorum valore nihil agatur: Quo casu, solus Index Ecclesiasticus est competens. Sed, dum sponsalia certa sunt, potest Index sæcularis, ut dictum est, ad ea compellere, licet iuramento firmata sint. Vide Abbatem *in cap. ex literis. el. 2. de sponsal. n. 4.* Rosellam *ver. sponsalia. n. 3.* Brunclum *de sponsal. concl. 16. n. 6.* & alios.

RESOL. CCXXIX.

Ad quem iudicem spectat spiritualem, vel sacularem, pendente lite super matrimonio, vel in sponsalitijs, sequestrare puellam, causa explorandi voluntatem? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 132. alias 131.

§. 1. **A**d Iudicem tantum Ecclesiasticum, hoc spectare, tradunt communiter Doctores *ex cap. cum locum de spons.* Et ita hæc sententiam docet Gen tensis *in prax. cap. 14.* Ragucius *in lucerna Paro. Gen tensis de matr. 9. 96. & 128.* Vide etiam Gutierrez *de matr. ca. 37.* & idèd cum ad Episcopum spectet, iudicare de libertate consensus puellæ, poterit etiam iudicare de loco tuto, per quem peruenitur ad dictam libertatem consensus, ex regula *1. ad rem mobilem. l. ad legatum ff. de procur.* vnde non valebit, laico Iudici le offerre velle tradere puellam in loco, vbi vult ipse Index Ecclesiasticus. Et si internenerit casus, ut ad tollendam suspicionem coactionis necesse sit extra ciuitatem puellam extrahi, tunc equidem ipsa sponsa ex autoritate Iudicis Ecclesiastici adducatur. Casus autem esse potest, si timeatur presentia Principis, vel alicuius potentis; & ita in facti contingentia euenisse Mediolani testatur Riccius *in praxi tom. 1. resol. 216. n. 3.* & notantur etiam Genuensis *vbi sup. cap. 17. n. 4.* & Ragucius *9. 128. n. 2.*

dicare de libertate consensus puellæ, poterit etiam iudicare de loco tuto, per quem peruenitur ad dictam libertatem consensus, ex regula *1. ad rem mobilem. l. ad legatum ff. de procur.* vnde non valebit, laico Iudici le offerre velle tradere puellam in loco, vbi vult ipse Index Ecclesiasticus. Et si internenerit casus, ut ad tollendam suspicionem coactionis necesse sit extra ciuitatem puellam extrahi, tunc equidem ipsa sponsa ex autoritate Iudicis Ecclesiastici adducatur. Casus autem esse potest, si timeatur presentia Principis, vel alicuius potentis; & ita in facti contingentia euenisse Mediolani testatur Riccius *in praxi tom. 1. resol. 216. n. 3.* & notantur etiam Genuensis *vbi sup. cap. 17. n. 4.* & Ragucius *9. 128. n. 2.*

Ref. & infra in Ref. 341 per tot.

RESOL. CCXXX.

De sequestrando Nouitio à Religione, vel puella pendente lite matrimonij, ut eorum voluntas cognoscatur. Et docetur potestatem sacularem non posse cogere Religionem ad ita exponendum Nouitium, depositandum, vè nisi illis ex parte Religionis vis fieret manifesta, & extra hunc casum iudices saculares, si id tentarent, grauissime peccarent, & excommunicationem Trident. *sess. 25. c. 18. de Regul. ipso facto impositam incurrerent.* Et quid est dicendum, si id ex autoritate Ecclesiastica Summi Pontificis, vel Nuntij Apostolici fiat? Et quid de secundo casu, an Index sacularis possit se intromittere, & sequestrare puellam in loco tuto ad finem tollendi violentias, &c? Ex part. 1. tract. 3. & Misc. 3. Refol. 20.

§. 1. **Q**uoad primum assero cum Fagundez *in De-calog. tom. 2. lib. 3. cap. 31. num. 11.* dupliciter posse extrahi nouitium à Religione.

1. Primum à potestate publica ad instantiam consanguineorum, vel parentum, & tunc deponitur, seu depositatur nouitius in aliqua Religiosorum domo, vel sacularis magnæ virtutis, & confidentiæ, ut examinetur de voluntate, & vocatione, ad quod examen Nouitius non accedit spontè, & voluntariè sed ex imperio potestatis publicæ; voluntariè enim, & spontè ipse poterit Religionem deserere, si voluerit; ad id enim nouitatus tempus statutum est, ut videat an sibi Religio contineat; & ut Religio experimentum faciat an ille sibi sit vtilis. In hoc ergo examine duo sunt communiter recepta.

3. Verum est, Potestatem sacularem non posse cogere Religionem ad ita exponendum nouitium, depositandum, nisi illi ex parte Religionis vis fieret manifesta, & verò si extra hunc casum ministri saculares id tentarent, grauissimè peccarent, & vim inferrent Religioni vsurpando iurisdictionem Ecclesiasticam, inpendiendoque iniuste nouitium, vel exponendo illum sine causa iusta, & legitima periculo perdendi Religionem, & excommunicationem Concilij Tridentini *sess. 25. cap. 18. de Regularibus* ipso facto impositam iis, qui sine iusta causa personam aliquam retrahunt à Religione incurrent, si fuerit femina, non masculina ipsa persona, quæ extrahitur, vel tali periculo exponitur, de qua re supra egimus, *num. 7.*

4. Alterum est quando id fit ex auctoritate Ecclesiastica Summi Pontificis vel Nuntij Apostolici, & tunc ut licitè fiat, debere dari, & præcedere sufficientem causam ab ipso prius examinatam, & approbatam, v. g. si ei prius constet ingressum non fuisse legitimum ex aliquo defectu, vel nouitium fuisse deceptum, aut leuiter motum; probatio verò huius causæ incumbit parentibus nouitij, vel alijs, qui illius egressum requirunt, vnde si fiat sine causa